

INFORMATIE YOLO VOOR (GROOT)OUDERS 25-04-2024

Wanneer je als ouder of grootouder te horen krijgt dat je kanker hebt, leidt dit tot heel wat vragen. Vragen onder andere over hoe je dit nieuws aan je kind of kleinkind kan vertellen en hoe zij daarmee zullen omgaan.

Wat zeg je tegen een kind? Hoe leg je uit wat kanker is? Hoe vertel je dat mama ziek wordt van de behandeling die haar weer beter moet maken? Hoe blijf je in contact met je tienerzoon die zich terugtrekt in zijn eigen leefwereld?

Je wordt geconfronteerd met heel wat vragen op een moment dat je zelf weinig antwoorden hebt. De zoektocht naar geschikte informatie en ondersteuning loopt niet altijd van een leien dakje.

Yolo - materiaal voor kinderen

We willen jullie hierbij helpen door informatie en handvaten aan te reiken die de communicatie met jullie (klein)kinderen kunnen ondersteunen, op maat van wat je nodig hebt. Want ieder kind is anders en als (groot)ouder weet je het best hoe je met je eigen (klein)kinderen moet omgaan.

Je voelt als (groot)ouder de reflex om je kinderen te beschermen. De beste manier om hen te beschermen is door hen zoveel mogelijk te betrekken. Kinderen hebben snel door dat er iets ingrijpends gebeurt, ze voelen de spanning. Het is belangrijk om een kind de waarheid te vertellen, op zijn niveau. Niets vertellen geeft het risico dat het kind zijn eigen invulling geeft aan wat er gebeurt. Meestal zijn fantasieën erger dan de realiteit.

Door hen erbij te betrekken, geef je hen ook de kans om vragen te stellen en voorkom je dat ze met hun zorgen blijven zitten.

Wacht niet op het goede moment om je kind in te lichten, want dit komt niet. Kanker is en blijft moeilijk nieuws om te brengen. Zoek wel naar een rustig moment. Geef de informatie stap voor stap, op maat van je kind, en neem tijd om de vragen die ze hebben rustig te beantwoorden. Soms is het nodig om de uitleg telkens opnieuw te herhalen. Moeilijke zaken hebben tijd nodig om binnen te dringen.

Vaak vinden kinderen het ook fijn om te weten wanneer er belangrijke afspraken zijn en of ze zelf iets kunnen doen om te helpen. Daarnaast is het belangrijk om ook nog ruimte te maken voor alledaagse dingen, zoals hun hobby's of afspreken met hun vriendjes.

Net als voor volwassenen is het goed dat kinderen hun gevoelens kunnen uiten. Durf ook je eigen gevoelens te tonen aan je kinderen. Op die manier maak je het

makkelijker voor hen om dat zelf ook te doen. Het kan hen ook erg helpen als (groot)ouders of andere belangrijke volwassenen mee naar woorden of beelden zoeken voor wat ze voelen.

Een boekje op kindermaat, aangepaste informatie op een website, ... kunnen helpen om het gesprek aan te gaan over je ziekte. We hebben een materiaallijst opgesteld waarin je (eventueel samen met je (klein)kinderen) op zoek kan gaan naar wat het meest bij jullie aansluit.

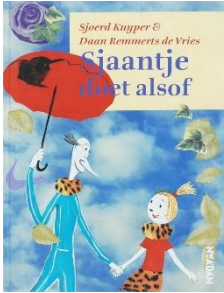
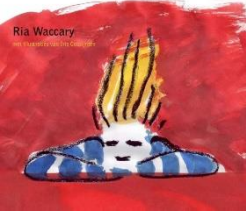
Voor meer informatie of extra ondersteuning kan je terecht bij jouw contactpersoon van het psychosociaal support team (PSST) van het ziekenhuis (sociaal werker of psycholoog) of bij de verpleegkundigen van de afdeling.

Coördinator PSST: Hilde Michiels – 014 40 68 35 – hilde.michiels@azturnhout.be

Boek	Inhoud	Auteur Titel Uitgeverij
	<p>Je zou het niet meteen zeggen wanneer je hem ziet, maar Michael Rosen heeft verdriet. Zijn zoon Eddie is dood.</p> <p>In dit boek vertelt hij hoe dat voelt, verdrietig zijn. De prenten van Quentin Blake passen goed bij de gedachten van Michael. Dit is een droevig, maar ook een heel erg mooi boek.</p>	<p>Verdriet – Michael Rosen Uitgeverij: Hillen</p>
	<p>Voor pubers en jongvolwassenen die verder moeten na het verlies van een dierbare.</p>	<p>Wie ben ik zonder jou – Riet Fiddelaers- Jaspers Uitgeverij: In De Wolken</p>
	<p>Snuiters houdt veel van Grote Boom. Wanneer de dokter houtwormpjes ontdekt onder de schors van Grote Boom, wordt zijn wereld helemaal op z'n kop gezet...</p> <p>Dit verhaal laat de jongste kinderen kennismaken met een lotgenootje, wanneer iemand in hun omgeving getroffen wordt door een levensbedreigende ziekte. Met Snuiters doe-ideetjes op het einde van het boek kunnen jonge kinderen onder begeleiding actief aan de slag om hun emoties te verwerken.</p>	<p>Grote boom is ziek – Nathalie Slosse Uitgeverij: Pelckmans</p>

	<p>Toverdruppels nodigt kleine kinderen uit om over verdriet en troost te spreken. Zo leren ze preventief omgaan met verlies en rouw en denken ze na over wat ze als troostrijk ervaren. Belangrijke vaardigheden om op te groeien tot gelukkige volwassenen. Het is het vervolg op Grote Boom is ziek, maar kan afzonderlijk gelezen worden.</p>	<p>Toverdruppels – Nathalie Slosse Uitgeverij: Pelckmans</p>
	<p>Derk Das was een goede vriend van alle dieren in het bos. Maar hij was oud, héél oud. Op een dag vond Victor Vos een brief van Derk: 'Ik ben de lange tunnel ingegaan. Dag jongens... daaag!'</p> <p>De dieren missen Derk Das heel erg, maar als ze over hem praten is hij toch een beetje bij hen.</p>	<p>Derk Das blijft altijd bij ons – Susan Varley Uitgeverij: Lemniscaat B.V.</p>
	<p>Een prentenboekje dat in eenvoudige bewoordingen en aan de hand van kleurige tekeningen uitlegt wat kanker is en wat chemotherapie doet.</p>	<p>Chemo Kasper – Helle Motzfeldt Uitgeverij: Vereniging 'Ouders, Kinderen en Kanker'</p>
	<p>Radio-Robbie legt in eenvoudige bewoordingen en aan de hand van tekeningen uit wat kanker is, wat er gebeurt als je bestraald wordt en waarom je er bijvoorbeeld zo moe van wordt.</p>	<p>Radio Robbie – Brigitte van den Heuvel Uitgeverij: Vereniging 'Ouders, Kinderen en Kanker'</p>
	<p>Een prentenboekje dat in eenvoudige bewoordingen en aan de hand van kleurige tekeningen uitlegt wat kanker is en wat immunotherapie doet.</p>	<p><u>Immuno Lisa</u> <u>Uitgeverij:</u> <u>Vereniging</u> <u>Kinderkanker</u> <u>Nederland</u></p>
	<p>Een boek dat ouders en kinderen helpt praten over de emoties en vragen die bij het kankerproces kunnen horen.</p>	<p>Het hart van mama – Pascale De Snijder Uitgeverij: Bakermat</p>

	<p>Oma lijkt te verdwijnen. Vroeger was oma nog groter dan de bezemsteel, maar nu wordt ze zienderogen kleiner. Ze zegt ook minder en vergeet steeds meer. Op een dag is ze de weg naar huis kwijt. Gelukkig wordt ze teruggevonden, maar ze neemt een besluit. Oma stuurt iedereen die ze graag ziet een uitnodiging voor een groot feest. En dan wordt het duidelijk waarom oude mensen almaar kleiner worden: om voorgoed te passen in een van de kamers van je hart. Dat alles wat het leven de moeite waard maakt afneemt bij het ouder worden, is voor een liefhebbend kleinkind ondraaglijk. Hoe oma almaar kleiner werd is een antidotum tegen verdriet en melancholie. Een ode aan de liefde tussen twee mensen, eentje aan het begin, en een ander aan het einde van het leven.</p>	<p>Hoe oma almaar kleiner werd – Michael De Cock Uitgeverij: Querido</p>
	<p>De drakenman, de drakenvrouw en de drakenkinderen hebben vuur, heel veel vuur, vuur en vlam. En ze spuwen het om het verst. Maar op een avond zit de drakenvrouw plotseling zonder vuur. Wat scheelt er? Wat dooft er haar vuur? Waar is haar vlam? En krijgt ze die ooit nog terug? Vuur en Vlam is een prentenboek over kanker en wat kanker met je doet. Geert De Kockere schreef het in een sobere en poëtische taal naar het waargebeurde verhaal van An Dom, een drakenvrouw met een drakenman en twee drakenkinderen</p>	<p>Vuur en vlam – Geert de Kockere Uitgeverij: Manteau</p>
	<p>Tot nu toe wordt in geen enkel kinderboek de overledene gecremeerd. Dat maakt het voor veel mensen lastig om aan kinderen uit te leggen wat cremieren is. In dit prentenboek wordt cremieren uitgelegd aan de hand van de dood van de papa van Hanneke en Stijn. Ook de verschillende reacties van de twee kinderen komen aan bod. Met enige creativiteit kan bij het voorlezen de naam van papa veranderd worden in een opa of oom.</p>	<p>Doodgaan is geen feest – Riet Fiddelaers-Jaspers Uitgeverij: In De Wolken</p>
	<p>Toegankelijk en gevoelig prentenboek van Kikker en zijn vriendjes over dood en rouw voor jonge kinderen. Vanaf 3 jaar.</p>	<p>Kikker en het vogeltje – Max Velthuis Uitgeverij: Leopold</p>

	<p>Op een dag verhuist Anja. Haar vriendje mist haar. Hij vindt dat een raar gevoel. Opa kent dat ook, want oma is dood. Samen praten ze erover en 's avonds denken ze allebei aan de persoon die ze nu zo erg missen. Op een eenvoudige manier vertelt de auteur in dit verhaal over wat het betekent om iemand te missen. Of er nu iemand verhuist of dood gaat, het missen blijft hetzelfde. De jongen mist zijn vriendinnetje en de opa mist zijn vrouw. Door aan elkaar te vertellen over dit gemis, voelen ze een speciale band, ze voelen zich begrepen en niet meer zo alleen. In de illustraties voel je ook de troost die de jongen krijgt van zijn opa en zijn ouders. Voor de opa is het moeilijker om nog troost te vinden, die fietst in het donker eenzaam naar huis. Daardoor voel je dat iemand missen voor iedereen anders is, en anders verwerkt wordt. Een gevoelig en aantrekkelijk boek dat een moeilijk thema toch erg dichtbij brengt. De kleurrijke en toch sobere illustraties tonen vooral de personen en hun gevoelens. Geen onnodige details, maar sfeervolle, emotievolle beelden.</p>	<p>Ik mis je – Paul Verrept Uitgeverij: Clavis</p>
	<p>In Sjaantje doet alsof laten ze treffend zien hoe je om kunt gaan met het gegeven dat iemand er niet meer is. Je kunt verdrietig zijn, je kunt somber worden, maar je kunt diegene ook in je herinnering terughalen en even doen alsof hij er nog is.</p>	<p>Sjaantje doet alsof - Sjoerd Kuiper Uitgeverij: Nieuw Amsterdam</p>
<p>Hellup, mijn papa gaat dood!</p> 	<p>De vader van een jongen van acht jaar wordt ziek, ernstig ziek, hij heeft slokdarmkanker. Gedurende anderhalf jaar ziet de jongen hoe zijn vader steeds zieker wordt en tenslotte zelf de beslissing neemt om niet meer te willen leven en kiest voor actieve euthanasie. Het verlies van één van de belangrijkste personen in het leven van jonge kinderen is een traumatische en ingrijpende gebeurtenis die maar moeilijk te verwerken is. Ze moeten hard werken om een periode met uitersten van verwarrende gevoelens en emoties het hoofd te kunnen bieden. De verhalen zijn gebaseerd op werkelijke gebeurtenissen. In 'Hellup, mijn papa gaat dood!' wordt vanuit het perspectief van de jongen de periode beschreven vanaf het begin van de ziekte tot en met de uitvaart van zijn vader. Dit meelee- en</p>	<p><u>Hellup, mijn papa gaat dood.</u> - Ria Waccary <u>Uitgeverij:</u> <u>Tekstone</u></p>

	voorleesboek is geschikt voor kinderen vanaf acht jaar.	
	Wanneer een geliefd iemand doodgaat, blijft een grote leegte achter. Herinneringen zorgen ervoor dat die persoon een beetje verder leeft in je hart. Dit invulboekje helpt jouw kind om die herinneringen te verzamelen. Zo ontstaat een tastbaar aandenken om vandaag en in de toekomst te koesteren.	Vaarwel: mijn boekje vol herinneringen – Nathalie Slosse Uitgeverij: Van Halewijk (om mee te geven)
	Een werkboek waarmee oudere kinderen (12 tot 16 jaar) op een creatieve manier hun emoties over het (nakend) verlies van iemand uit hun omgeving kunnen uiten.	Ondersteboven – Palliatieve zorg Vlaanderen (om mee te geven)

Websites voor kinderen	Inhoud
www.kankerspoken.nl	“Als je vader of moeder kanker heeft kan het aardig spoken in je hoofd.” Deze site is voor kinderen, jongeren, ouders, leerkrachten, hulpverleners en andere belangstellenden en geeft informatie voor en over kinderen en jongeren die een vader of moeder met kanker hebben. De site heeft aparte pagina’s voor (1) kinderen tot 9 jaar, (2) kinderen tussen 10-12 jaar, (3) kinderen vanaf 13 jaar, (4) ouders, (5) leerkrachten en (6) hulpverleners.
https://jongehelden.nl/	Deze website is voor Jonge Helden en iedereen in hun omgeving Jonge helden zijn kinderen en jongeren die iets heel verdrietigs meemaken. Misschien is jouw vader of moeder dood. Of je broer of zus. Of iemand anders die heel belangrijk voor je was. Of misschien gaat iemand waarvan je veel houdt, over een tijdje dood. Of gaan de ouders scheiden? Allemaal zeer indrukwekkende gebeurtenissen. Op deze site kun je lezen hoe je je kunt voelen als je zoiets meemaakt. Je kunt er veel tips vinden en filmpjes van andere kinderen en jongeren die hetzelfde hebben meegemaakt.
www.hetklokhuis.nl/algemeen/Over%20kanker	Op de site van het Klokhuis kan je veel informatie en filmpjes over kanker vinden.

Websites voor ouders	Inhoud
https://www.allesoverkanker.be/search?keyword=kinderen+betrekken	<p>Allesoverkanker.be is een initiatief van Kom op tegen Kanker vzw. Je vindt hier veel informatie over kanker en over alles wat daar bij komt kijken.</p> <p>Er zijn verschillende artikels waarin uitgelegd wordt hoe je evt. kinderen kunt betrekken bij kanker, hoe je hierover kunt praten etc.</p>
https://www.kanker.nl/algemene-onderwerpen/kanker-en-je-gezin/ouder-met-kanker/je-hebt-kanker-en-je-hebt-kinderen-wat-nu#show-menu	<p>Als je net de diagnose kanker hebt gekregen en je hebt kinderen, dan heb je waarschijnlijk extra veel vragen. Vertel je de kinderen dat je kanker hebt? En zo ja, hoe – en wanneer?</p> <p>Hoe begeleid je hen het best tijdens je ziekteproces? In dit dossier lees je hoe je je kind kunt helpen om zo goed mogelijk met de nieuwe situatie om te gaan.</p>
https://jongehelden.nl/	<p>Deze website is voor Jonge Helden en iedereen in hun omgeving.</p> <p>Jonge helden zijn kinderen en jongeren die iets heel verdrietigs meemaken. Misschien is jouw vader of moeder dood. Of je broer of zus. Of iemand anders die heel belangrijk voor je was. Of misschien gaat iemand waarvan je veel houdt, over een tijdje dood. Of gaan de ouders scheiden? Allemaal zeer indrukwekkende gebeurtenissen.</p> <p>Op deze site kun je lezen hoe je je kunt voelen als je zoiets meemaakt. Je kunt er veel tips vinden en filmpjes van andere kinderen en jongeren die hetzelfde hebben meegemaakt.</p>
https://www.in-de-wolken.nl/themas/jeugd-en-verlies	<p>In de Wolken is gespecialiseerd in verlies op allerlei terreinen. Zoals verlies door ziekte, overlijden, echtscheiding en verliezen van je baan. Daarbij krijgt de invloed van hechting en van traumatische ervaringen op het rouwen specifieke aandacht.</p>
www.talismanneke.be	<p>Talismanneke ontwikkelt fantasievolle projecten in het kader van emotionele opvoeding. Moeilijke onderwerpen bespreekbaar maken helpt om veerkrachtiger in het leven te staan. Daarom ook wil de vereniging bijdragen aan het versterken van de geluksvoorwaarden door een beroep te doen op verbeeldingskracht. (o.a. Grote boom is ziek)</p>
https://palliatievezorgvlaanderen.be/kinderen/	<p>Met deze website willen we iedereen helpen die betrokken is bij de opvang van kinderen of jongeren in verliessituaties. De website bevat informatie en concrete tips voor ouders en andere sleutelfiguren. Toch vind je hierin geen pasklaar antwoord op elke vraag. Dat hoeft ook niet. Het zou onrecht doen aan het persoonlijke karakter van het verdriet.</p>

Podcast kinderen (8+)	voor	https://www.wetenschapje.be/podcast/episode/9f4d581c/47-hoezo-kanker
Podcast ouders	voor	https://www.allesoverkanker.be/podcasts/care-young-parents-cancer-and-their-children-eng